

Recenzja dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

dr. Tomasza Roga

w postępowaniu o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego

Recenzja niniejsza, przygotowana zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 221 ust. 8 w związku z art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), składa się z kilku części, poświęconych kolejno: 1) sylwetce Habilitanta, 2) obowiązującym przepisom prawnym na dzień wszczęcia postępowania habilitacyjnego, 3) ocenie osiągnięcia naukowego w postępowaniu habilitacyjnym, 4) ocenie pozostałych osiągnięć naukowych Habilitanta, 5) ocenie jego osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę, 6) konkluzji.

1. Sylwetka Habilitanta

Obecnie dr Tomasz Róg jest zatrudniony w Katedrze Lingwistyki Stosowanej Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile na stanowisku profesora uczelni. Od 1.10. 2009 r. do 28.02.2025 pracował w tejże uczelni na etacie adiunkta. Jak pisze w Autoreferacie, równolegle i nieco wcześniej był związany umowami o dzieło lub zlecenie z innymi uczelniami (Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Wałczu), a także pracował na etacie w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Złotowie. Ponadto, w latach 2003-2009 był zatrudniony w charakterze nauczyciela lub lektora języka angielskiego w pięciu polskich szkołach, jak i w dwóch szkołach w Anglii, gdzie uczył zarówno języka polskiego, jak i angielskiego.

Kandydat ubiega się o nadanie stopnia doktora habilitowanego po raz pierwszy. Stopień doktora w dziedzinie nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa angielskiego został mu nadany w roku 2013 przez Radę Wydziału Anglistyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na podstawie rozprawy zatytułowanej: *An investigation into the impact of study abroad programmes on tertiary students' intercultural communicative competence.*

Promotorką w przewodzie była prof. dr hab. Teresa Siek-Piskozub, a recenzentami: dr hab. Elżbieta Wąsik, prof. UAM i dr hab. Waldemar Skrzypczak, prof. UMK.

2. Obowiązujące przepisy prawne na dzień wszczęcia postępowania habilitacyjnego

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami prawnymi celem niniejszej recenzji jest odpowiedź na pytanie, czy osiągnięcia naukowe Habilitanta odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.). Innymi słowy, moim zadaniem jest ocena, czy Habilitant posiada w dorobku osiągnięcia naukowe, stanowiące znaczny wkład w rozwój językoznawstwa, w tym co najmniej: a) 1 monografię naukową wydaną przez wydawnictwo, które w roku opublikowania monografii w ostatecznej formie było ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a, lub b) 1 cykl powiązanych tematycznie artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych lub w recenzowanych materiałach z konferencji międzynarodowych, które w roku opublikowania artykułu w ostatecznej formie były ujęte w wykazie sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. b, lub c) 1 zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe. Ponadto celem niniejszej recenzji jest odpowiedź na pytanie, czy Habilitant wykazuje się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

3. Ocena osiągnięcia naukowego w postępowaniu habilitacyjnym

Jako osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym dr Tomasz Róg przedstawia monografię autorską pt. *Task-based language teaching and beyond: L2 pragmatics instruction for young learners* opublikowaną przez wydawnictwo Springer. Należy nadmienić, że wydawnictwo to jest ujęte w wykazie wydawnictw z I poziomu, sporządzonym zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 267 ust. 2 pkt 2 lit. a. Monografia została zrecenzowana, co stanowi wymóg formalny, przez prof. dr hab. Annę Michońską-Stadnik, o czym dowiadujemy się z Podziękowań (Acknowledgments) Autora. Praca jest obszerna, liczy bowiem 412 stron. Stanowi wkład w dyscyplinę językoznawstwo z odniesieniem do subdyscypliny, jaką jest językoznawstwo stosowane w zakresie akwizycji języka obcego.

Już na wstępie pragnę podkreślić, że zarówno tę monografię, jak i pozostałe liczne publikacje Habilitanta oraz całą jego działalność naukową, dydaktyczną, organizacyjną i popularyzującą naukę oceniam wysoko. Ocenę tę postaram się niżej uzasadnić.

Monografia ma bardzo przejrzystą i uporządkowaną strukturę. Poprzedzona krótkim wstępem, oraz wspomnianymi podziękowaniami, składa się z dwóch zasadniczych części: teoretycznej (3 rozdziały) i empirycznej (3 rozdziały), konkluzji (rozdz. 7) oraz 6 aneksów. Nietypowo, po każdym rozdziale, jak i po wstępie oraz konkluzjach, znajdujemy literaturę przedmiotu odnoszącą się do poruszanej tematyki w danej części.

Nie jest celem niniejszej recenzji przedstawienie szczegółowej treści monografii, którą znajdujemy w Autoreferacie i oczywiście w omawianej monografii, ograniczę się więc jedynie do krótkiego omówienia jej zawartości. W rozdziale pierwszym Autor wprowadza termin pragmatyki językowej i zajmuje się jej związkiem z komunikacją. Dalej koncentruje się na omówieniu różnic występujących między pragmatyką a kompetencją pragmatyczną po to aby przejść do omówienia problemów związanych z pragmatyką obcojęzyczną i jej miejsca w obcojęzycznej kompetencji komunikacyjnej. W rozdziale drugim Habilitant omawia założenia podejścia zadaniowego, przedstawiając podstawy teoretyczne, a także praktyczne sposoby jego wdrażania w czasie lekcji. W kolejnym rozdziale dr Tomasz Róg referuje literaturę przedmiotu poświęconą badaniom nad wykorzystaniem zadań w nauczaniu pragmatyki języka obcego przede wszystkim w odniesieniu do młodych uczniów, co stanowi słuszną propozycję, gdyż jest powiązane nie tylko z doświadczeniem zawodowym Autora, ale przede wszystkim z częścią empiryczną monografii. Cześć tę Habilitant rozpoczyna, jak wskazuje tytuł rozdziału czwartego, od przedstawienia metodologii zastosowanej w badaniu. W następnym rozdziale dr Róg przedstawia wyniki badania pod kątem analizy ilościowej i jakościowej. Wreszcie w rozdziale szóstym Habilitant porównuje wyniki swojego badania z wynikami wcześniej przeprowadzonych badań przez innych naukowców, a także omawia pedagogiczne implikacje przeprowadzonego badania. Monografię, jak już o tym była mowa, kończą konkluzje, które, jak się dowiadujemy z Autoreferatu, mają zarówno charakter teoretyczny jak i empiryczny.

Przechodząc do oceny monografii, chciałabym od razu wskazać, że wyznaczone sobie cele Habilitant zrealizował bardzo dobrze i prawidłowo wywiązał się ze wszystkich zadań. Świadczą o tym nie tylko wyważone i dobrze udokumentowane wnioski, przedstawione przez niego w zakończeniu każdej części, ale też całość monografii, która prezentuje się pod każdym

względem jako dzieło dojrzałego badacza. Książka jest bardzo ważna, gdyż stanowi doniosłe opracowanie o charakterze glottodydaktycznym, które jest najprawdopodobniej pierwszą publikacją traktującą tak szczegółowo, dogłębnie i zarazem wszechstronnie problemy związane z możliwością wykorzystania podejścia zadaniowego w nauczaniu języków obcych do rozwijania kompetencji pragmatycznej u polskich dzieci uczących się języka angielskiego jako obcego.

Niewątpliwie innym atutem pracy jest część empiryczna pracy przeprowadzona przez dr. Tomasza Roga, która nie tylko zawiera własne wnioski Autora, ale także propozycję wykorzystania poczynionych ustaleń w pracy dydaktycznej. Omawiana praca jest też zarazem świadectwem jego rozległej wiedzy i doświadczenia. Kolejną zaletą książki jest niezwykle bogata, w zasadzie anglojęzyczna, bibliografia, która została umiejętnie i z wielkim pożytkiem naukowym wykorzystana przez Habilitanta. Warto podkreślić, że obejmuje ona zarówno prace nieco starsze, podstawowe dla analizowanych problemów, jak i publikacje najnowsze, co świadczy o dużym odczycie dr. T. Roga. Należy wreszcie podkreślić jasność i logiczność wywodów, starannie przemyślaną i uporządkowaną strukturę monografii oraz świetną akademicką angielszczyznę, jaką została napisana monografia. Także na pochwałę zasługuje staranne wydanie omawianej książki. Warto wreszcie wskazać inne, cenne dla czytelnika cechy pracy, jakimi są przejrzyste i bardzo pomocne tabele z danymi. To wszystko sprawia, że książka jest dziełem naukowym, które stanowi znaczny wkład w rozwój językoznawstwa stosowanego.

Ponieważ rolą recenzenta jest nie tylko wskazywanie pozytywów ocenianego dzieła, pozwolę sobie zwrócić uwagę na pewne kwestie, które mogą budzić niedosyt, jednak od razu zaznaczam, że nie są to problemy, które byłyby szczególnie istotne dla oceny całości osiągnięcia naukowego. Moja drobna uwaga krytyczna odnosi się do sformułowania w Autoreferacie, w którym pojawia się zrównanie pojęcia języka obcego z drugim, co nie jest zgodne z powszechnie przyjętym rozróżnieniem terminologicznym. Wprawdzie na uznanie zasługuje rzetelne zreferowanie obszernej literatury przedmiotu, jakkolwiek z pewnością byłoby ono bardziej wartościowe, gdyby Autor w większym stopniu podawał własny stosunek (pozytywny bądź negatywny) do referowanych poglądów. Innym minusem monografii jest brak przypisów powszechnie stosowanych w pracach naukowych. Jak już wyżej wspomniano, po wstępie, każdym rozdziale oraz konkluzjach zawarto literaturę przedmiotu odnoszącą się do danej części. Moim zdaniem jest to rozwiązanie kontrowersyjne, gdyż z oczywistych powodów wiele pozycji się powtarza, co niepotrzebnie wpływa na objętość monografii. Wreszcie mam drobne

zastrzeżenie dotyczące zawartości rozdz. 7 czyli Konkluzji. Jak wynika z Autoreferatu i moich przypuszczeń, powinny się tam znaleźć wnioski odnoszące się do obu części, czyli teoretycznej i empirycznej. Przy uważnej lekturze, a także po przeczytaniu Autoreferatu, w którym Autor zalicza rozdz. 7 do części empirycznej, widać brak w nim uwag o charakterze teoretycznym, a wydaje się, iż konkluzje zawarte na końcu książki powinny je także uwzględniać.

W końcowej części niniejszej recenzji pragnę raz jeszcze zaznaczyć, że wyżej wymienione niedociągnięcia absolutnie nie wpływają na ocenę całokształtu monografii i nie umniejszają jej znacznej wartości. Należy także podkreślić, że rozprawa dr. Tomasza Roga wypełnia lukę w badaniach glottodydaktycznych. Książka stanowi bowiem istotny wkład w rozwój badań subdyscypliny językoznawstwa, jaką jest glottodydaktyka. Moje uwagi dotyczące osiągnięcia habilitacyjnego zakończę zatem konkluzją, że wyniki badań Habilitanta znacznie wzbogacają dotychczasowy stan wiedzy i jako takie spełniają całkowicie wymagania stawiane rozprawom habilitacyjnym.

4. Ocena pozostałych osiągnięć naukowych Habilitanta

Oprócz przedstawionego wyżej dzieła, stanowiącego główne osiągnięcie habilitacyjne, dr Tomasz Róg jest autorem trzech książek jednoautorskich. Chronologicznie rzecz ujmując, należy najpierw wymienić książkę, która powstała na podstawie zmodyfikowanej wersji rozprawy doktorskiej i została wydana w roku obrony pracy doktorskiej, czyli w 2013, w Saarbrücken. Nosi ona tytuł *Intercultural speakers and study abroad programmes: The case of Erasmus students*. W dostarczonej dokumentacji nie znalazłam tej pozycji, co najprawdopodobniej wynika z braku egzemplarzy, natomiast otrzymałam dwie inne książki: *Kreatywność w dydaktyce języków obcych* z 2017 r. (Piła: Wydawnictwo PWSZ w Pile, ss. 224), której recenzentką była dr hab. Krystyna Drożdżał-Szelest, prof. UAM oraz podręcznik akademicki *Nauczanie języków obcych. Teoria, badania, praktyka* z 2020 r. (Lublin: Werset, ss. 406) zrecenzowany przez prof. dr. hab. Mirosława Pawlaka. Nazwiska opiniodawców świadczą o wysokim poziomie merytorycznym obu pozycji.

Wymienione wyżej obszerne monografie potwierdzają dużą aktywności naukową Habilitanta, jednak na tym nie zamyka się jego dorobek. Otóż jest on poza tym autorem 5 artykułów naukowych i 2 popularnonaukowych, które się ukazały przed uzyskaniem stopnia doktora, oraz 60 artykułów naukowych opublikowanych w okresie podlegającym ocenie. Autor rzetelnie

dzieli je na te, które pojawiły się w czasopiśmie zagranicznych (7), czasopiśmie krajowych (21), w monografiach zagranicznych (8) i wreszcie w monografiach krajowych (14). W niektórych z nich jest współautorem, co świadczy o tym, iż potrafi on pracować w zespole. Ponadto w okresie podlegającym ocenie Habilitant napisał 2 recenzje i przygotował 3 zestawy materiałów dla nauczycieli.

Analizując dorobek naukowy dr. Tomasz Roga, można dojść do wniosku, że koncentruje się on wokół rozmaitych zagadnień, niezwykle istotnych dla badań glottodydaktycznych. Nie miejsce tu, by omawiać tak olbrzymi dorobek naukowy, i to o tak szerokiej problematyce. Ograniczę się do wypunktowania jedynie paru poruszanych zagadnień odnoszących się między innymi do kompetencji interkulturowej, korekty błędów w wypowiedziach ustnych, nauczania języka na potrzeby przemysłu, dydaktycznej funkcji napisów dialogowych w nauce języka obcego.

Jeśli chodzi o dane naukometryczne, to według dostarczonej dokumentacji dr Tomasz Róg legitymuje się na dzień wszczęcia postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego 185 cytowaniami (w tym 35 autocytowań) w Google Scholar, co przekłada się na indeks Hirscha wyrażający się liczbą 8 w Google Scholar, a 1 według Web of Science. Są to całkiem dobre wyniki jak na relatywnie młodego humanistę.

Nie sposób nie wymienić aktywności konferencyjnej Kandydata do stopnia doktora habilitowanego. Otóż przed uzyskaniem stopnia doktora uczestniczył on w 9 krajowych i międzynarodowych konferencjach, natomiast w okresie podlegającym ocenie – w 22, w tym w jednej za granicą (Rumunia), spośród których połowa miała charakter międzynarodowy, o czym świadczy fakt, że Habilitant wygłaszał referaty w języku angielskim, a w pozostałych – po polsku. Warto dodać, że pięciokrotnie był członkiem (przy czym raz przewodniczącym) komitetu organizacyjnego konferencji, które się odbywały w miejscu jego stałego zatrudnienia, czyli w Pile.

Należy także wspomnieć o działalności recenzenckiej. Kandydat zrecenzował 11 artykułów złożonych w rozmaitych czasopiśmie.

Habilitant jest członkiem trzech towarzystw naukowych: Polskie Towarzystwo Neofilologiczne, International Association of Task-Based Language Teaching, International Association for Teaching Pragmatics, co świadczy o jego międzynarodowym zaangażowaniu.

Jak zaznaczyłam w punkcie 1 zatytułowanym Sylwetka Habilitanta, był on zatrudniony na umowach zleceń w kilku szkołach zawodowych, ale także pracował na Wydziale Pedagogiczno-Artystycznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (ponad 3 miesiące w 2024 r.), gdzie przeprowadził cykl wykładów monograficznych na kierunku filologia angielska w edukacji. Wprawdzie można uznać, iż była to działalność w większym stopniu o charakterze dydaktycznym niż naukowym, ale podejrzewam, że w tym czasie miał kontakty z pracownikami badawczo-dydaktycznymi, a, jak wiadomo, rozmowy kularowe niejednokrotnie więcej wnoszą niż udział w obradach konferencyjnych.

Poza tym dr T. Róg aktualnie uczestniczy w jednym międzynarodowym projekcie badawczym *The development and validation of the Grammar Learning Strategy Inventory for Secondary School Students* finansowanym ze środków własnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Inicjatywa Doskonałości Uczelnia Badawcza). Jest w nim współodpowiedzialny za przygotowanie instrumentów badawczych, ich pilotaż, walidację i użycie w badaniach.

Stwierdzam zatem, że te dwa aspekty działalności dr. Tomasza Roga spełniają wymóg wykazywania się istotną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej uczelni.

5. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Intensywne prace badawcze nie wyczerpują innych pól działalności dr. Tomasza Roga. Taka postawa, jak wiadomo, nie jest częstym zjawiskiem. Nie stronił on nigdy od prac dydaktycznych, przejawiał także dużą aktywność organizacyjną i popularyzatorską.

Zasługuje na duże uznanie, że przy tak intensywnej pracy naukowej znajduje czas i energię na działalność dydaktyczną, która jednak w dużym stopniu łączy się z jego pracą naukową. Pod kierunkiem dr. T. Roga powstało ok. 50 prac licencjackich. Pełni funkcję opiekuna koła naukowego i w jej ramach organizuje wykłady dla zaproszonych badaczy zarówno krajowych, jak i zagranicznych. *Last but not least*, jest autorem wyżej wspomnianego podręcznika akademickiego poświęconego metodyce nauczania języków obcych, który cieszy się uznaniem wśród nauczycieli, czego dowodem jest fakt, że miał dwa dodruki.

Przechodząc do omówienia działalności organizacyjnej p. T. Roga, w pierwszym rzędzie pragnę wspomnieć o pełnieniu przez niego funkcji kierownika Katedry Lingwistyki Stosowanej w macierzystej uczelni od 2020 r. W tym samym roku został wybrany na członka Senatu Uczelni (obecnie na drugą kadencję), a od 2024 r. jest członkiem Polskiej Komisji

Akredytacyjnej. Ponadto dr Tomasz Róg sprawuje/sprawował 12 innych wymienionych w Autoreferacie funkcji w Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile, np. jest przewodniczącym komisji ds. budżetu i finansów uczelni, członkiem Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej, kierunkowym koordynatorem ECTS dla kierunku filologia.

Kandydat do stopnia doktora habilitowanego jest równie aktywny na polu popularyzacji nauki. Przeprowadził wiele wykładów otwartych i warsztatów poświęconych nauczaniu języków obcych dla uczniów szkół średnich, słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku, nauczycieli języków obcych, a także 10 godz. wykładów poświęconych nauczaniu w podejściu zadaniowym na Uniwersytecie Cyryla i Metodego w Trnavie na Słowacji. Wreszcie warto wspomnieć o opublikowaniu 11 artykułów popularnonaukowych w takich czasopismach, jak „The Teacher” czy „Języki Obce w Szkole”, a także o bardziej nowoczesnej formie popularyzacji nauki poprzez prowadzenie profilu na Facebooku „Tomasz Róg – nauka języka”.

Ta wszechstronna i różnorodna aktywność Habilitanta została dostrzeżona i doceniona licznymi nagrodami otrzymanymi z rąk Rektora Akademii Nauk Stosowanych im. Stanisława Staszica w Pile, jak i Dyrektora Liceum Ogólnokształcącego Towarzystwa Salezjańskiego w Pile, w którym Kandydat jest zatrudniony od 2009 r. i Dyrektora d. Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Złotowie.

6. Konkluzja

Podsumowując wszystkie powyższe uwagi, stwierdzam, że dr Tomasz Róg spełnia wymagania konieczne do uzyskania habilitacji, wskazane w Ustawie, to znaczy zarówno jego najnowsza monografia, jak i pozostały dorobek naukowy po uzyskaniu stopnia doktora przynoszą znaczny wkład w rozwój językoznawstwa ze szczególnym uwzględnieniem badań glottodydaktycznych, co jednoznacznie uzasadniono powyżej. Habilitant wykazuje się ponadto pewną aktywnością naukową realizowaną w więcej niż jednej instytucji naukowej. Warta jest także podkreślenia jego aktywność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska. Z pełnym przekonaniem wnioskuję zatem o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawstwo.

E. Wincoborczyk